

Raziskava MDS

REGIONALNA GOSPODARSKA VPRAŠANJA

Nastajajoči trgi v Evropi bodo imeli močnejšo rast, vendar se soočajo z novimi tveganji

Raziskava MDS

13. november 2015

Delavci na naftni ploščadi v Rusiji: medtem ko se večina regije ponaša z zdravo rastjo, se povpraševanje v Rusiji zaradi nizkih cen nafte deloma zmanjšuje, ko se gospodarstvo prilagaja (fotografija: Gerd Ludwig/National Geographic Creative/Corbis)

- Večina regije se ponaša z zdravo rastjo; gospodarstva SND se soočajo z izzivi
- Rast bo naslednje leto verjetno pozitivna, vendar so se pojavila nova tveganja
- Države se soočajo s fiskalnimi izzivi; potrebni so proračuni, ki so prijazni do rasti

Oznanilo: Regionalne napovedi za Srednjo, Vzhodno in Jugovzhodno Evropo to leto prikazujejo mešano sliko, saj države v Srednji in Vzhodni Evropi še naprej trdno rastejo, med tem ko so Rusija in druge države Skupnosti neodvisnih držav v recesiji, kar kaže najnovejše poročilo MDS *Regionalna gospodarska vprašanja*.

Regionalne napovedi za Srednjo, Vzhodno in Jugovzhodno Evropo (CESEE) to leto prikazujejo mešano sliko, saj države v Srednji in Vzhodni Evropi (CEE) še naprej trdno rastejo, med tem ko so Rusija in druge države Skupnosti neodvisnih držav (SND) v recesiji, kar kaže najnovejše poročilo MDS [Regionalna gospodarska vprašanja](#).

Vendar bo regija kot celota po pričakovanjih naslednje leto dosegla pozitivno rast, ko se bodo gospodarstva SND stabilizirala in pričela ponovno rasti (glej tabelo).

Rast v državah CEE, Turčiji in večini držav Jugovzhodne Evrope (SEE) spodbuja veliko domače povpraševanje, ki ga podpirajo nizke cene nafte in boljši obeti v euroobmočju. Rast v mnogih državah članicah Evropske unije (EU) poleg tega pospešuje povečana uporaba strukturnih in kohezijskih skladov EU.

Medtem se povpraševanje v državah SND zmanjšuje, saj se rusko gospodarstvo prilagaja nizkim cenam nafte in sankcijam Zahoda, Ukrajina pa se bori z mnogimi izzivi, povezanimi z ambicioznimi reformami, veliko makroekonomsko prilagoditvijo in gospodarskimi motnjami na Vzhodu.

Enakomernejša rast v prihodnosti

Kljub mešani sliki v tem letu je v letu 2016 mogoče pričakovati ponovno rast v regiji. (rast realnega BDP v odstotkih)

	2014	Projekcija	
		2015	2016
CESEE ¹	1.4	-0.6	1.3
Baltske države ^{1,2}	2.8	1.9	2.9
Srednja in Vzhodna Evropa ^{1,3}	3.1	3.4	3.1
Jugovzhodna Evropa ^{1,4}	1.3	2.2	2.4
Druge države SND ^{1,5}	-3.9	-7.1	0.7
Rusija	0.6	-3.8	-0.6
Turčija	2.9	3.0	2.9

Opomba: ¹ Ponderirano povprečje. Ponderirano z BDP, vrednotenim po pariteti kupne moči. ² Estonija, Latvija in Litva; ³ Češka, Madžarska, Poljska, Slovaška in Slovenija; ⁴ Albanija, Bosna in Hercegovina, Bolgarija, Hrvaška, Kosovo, Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija, Črna gora, Romunija in Srbija; ⁵ Belorusija, Moldavija in Ukrajina.

Vir: MDS, Podatkovna zbirka World Economic Outlook (Izgleidi za svetovno gospodarstvo)

Tveganja so se povečala

Napoved rasti se je **od projekcij spomladi 2015 spremenila zgolj malo, vendar so se tveganja povečala, saj so se pojavila nova tveganja**. Čeprav so neposredne trgovinske povezave s Kitajsko sorazmerno majhne, bi upad povpraševanja Kitajske po uvozu najbolj prizadel izvoznike blaga (Rusijo) in bolj odprta gospodarstva (Češko in Slovaško, Madžarsko). Regija prav tako ostaja ranljiva za *širjenje morebitne ponovne nestanovitnosti na nastajajočih trgih* ki bi lahko povzročili odtoke kapitala in likvidnostne pritiske na države in zadolžena podjetja. Begunska kriza v Evropi bi lahko poleg tega vsaj na kratek rok povzročila pritisk na javne finance in otežila trgovinske tokove, saj se države borijo za zavarovanje svojih meja.

Politike je treba prilagoditi

Prednostne naloge politike so odvisne od tega, kakšen napredek so države dosegle v prilagajanju po krizah in koliko so izpostavljene zunanjim tveganjem. *Kjer okrevanje dobro napreduje*, se prednostne naloge vse bolj preusmerjajo na srednjeročno obdobje, vključno s ponovno vzpostavitvijo fiskalnih rezerv in z nadaljevanjem strukturnih reform. Istočasno glavne posledice krize – visoka nedonosna posojila in prezadolženost – zahtevajo nadaljnje delo v nekaterih državah (zlasti državah SEE).

Za gospodarstva, ki so v recesiji, je glavni izziv usmerjanje prilagoditve pogojem trgovanja in drugim šokom z namenom podpiranja šibkega povpraševanja in zmanjševanja visoke inflacije. Države, občutljive za zunanje šoke, morajo biti pripravljene na spopadanje s tržnimi pritiski z uporabo prilagodljivosti menjalnih tečajev kot blažilca šokov, skupaj z makrobonitetnimi politikami za omejevanje povečevanja tveganj v finančnem sektorju.

Usklajevanje fiskalne konsolidacije in rasti

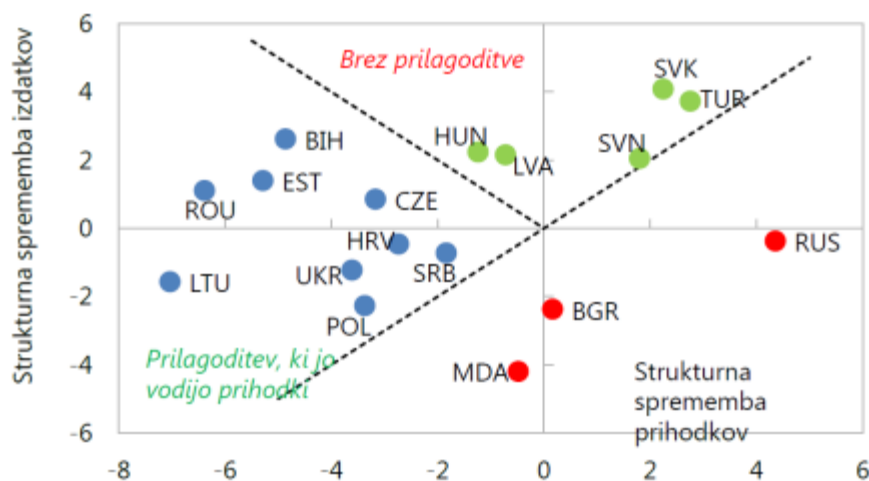
Ključni politični izziv je prestrukturiranje proračunov za podporo dolgoročne rasti. Proračuni mnogih držav CESEE so razmeroma neprijazni do rasti, pri čemer je pretirano velik del porabljen za prenose in javno porabo. Rasti prav tako ni naklonjena relativno visoka obdavčitev dela – zlasti prispevki za socialno varnost, ki lahko povzročijo pasti zaposlenosti in revščine.

Od nastopa svetovne finančne krize v letih 2008-2009 so se proračunske strukture v regiji močno spremenile. Strukturna kakovost proračunov se je v procesu pogosto izboljšala. Celotna fiskalna prilagoditev je v nekaterih primerih presegla 5 odstotnih točk potencialne storilnosti. Večina držav se je zgodaj odzvala in večji del konsolidacije dosegla z zmanjšanjem izdatkov, namesto s povečanjem prihodkov (tabela 1).

Tabela 1

Fiskalna prilagoditev, 2008-2014

Konsolidacija se je v glavnem izvajala na podlagi odhodkov.
(ciklično prilagojene v odstotkih potencialnega BDP)

Viri: podatkovna zbirka MDS, World Economic Outlook (Izgleidi za svetovno gospodarstvo), in izračuni osebja MDS.

Veliko držav je strukturne upade v davku od dobička pravnih oseb izravnalo z oblikami obdavčitve, ki ne vplivajo na rast, kot je davek na dodano vrednost (tabela 2). Medtem so bili veliki prihranki doseženi s pomočjo reformiranja programov upravičenosti in zmanjševanja javne porabe. Baltske in srednjeevropske države – ki imajo dostop do strukturnih in

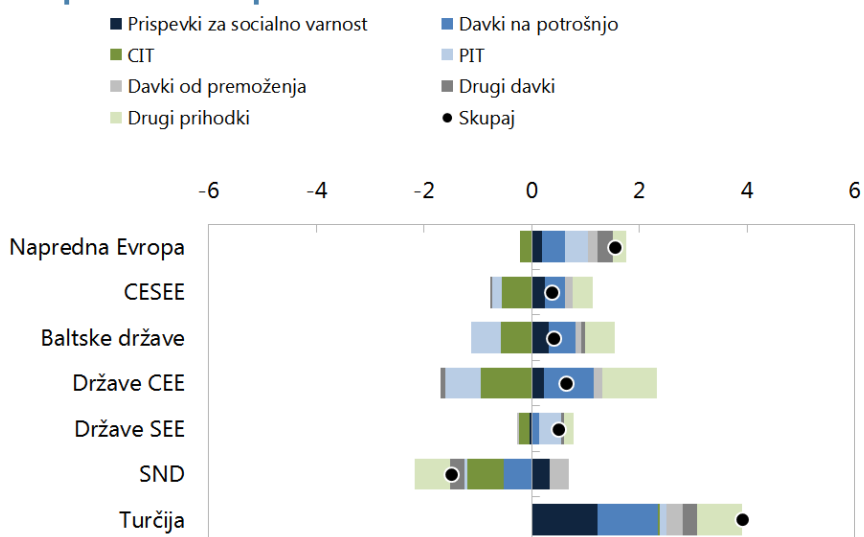
kohezijskih skladov EU – so se pogosto lahko izognile zmanjševanju porabe javnega kapitala, ki lahko prizadene rast.

Tabela 2

Spremembe v proračunskih strukturah, 2008-2014

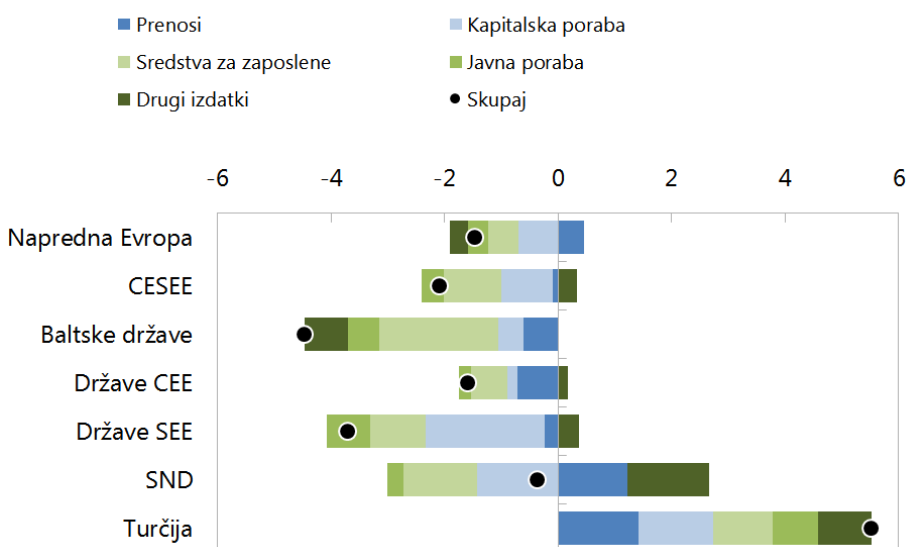
Struktura proračunov se je pogosto izboljšala, zlasti na strani prihodkov.
(ciklično prilagojene v odstotkih potencialnega BDP)

Spremembe v prihodkih

(ciklično prilagojene v odstotkih potencialnega BDP)

Spremembe v odhodkih

Viri: podatkovna zbirka MDS World Economic Outlook (Izglede za svetovno gospodarstvo) in izračuni osebja MDS.

Obravnavanje preostalih fiskalnih izzivov

Pomembni fiskalni izzivi pa vseeno ostajajo še naprej. **Fiskalna konsolidacija se še ni pričela, zaradi česar velike potrebe po prilagoditvi še naprej ostajajo, zlasti v Južni Evropi.** Pri nadaljnjem delu bo izredno pomembno, da bodo proračuni prijaznejši do rasti. Med tem ko je treba politike prilagoditi posebnim okoliščinam v vsaki državi, obstajajo nekatere skupne možnosti za reformo.

- *Države, v katerih je fiskalna prilagoditev še vedno potrebna, bi se morale usmeriti na neproduktivne prenose in reformirati programe upravičenosti – vključno z javnimi pokojninskimi sistemi – ob varovanju produktivne porabe za zdravstveno varstvo, izobraževanje in javno infrastrukturo Države z dostopom do strukturnih in kohezijskih skladov EU bi le-te morale okrepiti, da bi se izognile zmanjševanju javnih naložb.*
- *Države s trajnostno fiskalno naravnostjo bi morale prav tako izvesti reforme, da bi povečale kakovost svojih proračunov. Možnosti vključujejo prenos davčnega bremena iz neposrednih na posredne davke ob zmanjševanju oprostitev davka in povečevanju učinkovitosti javne porabe.*

Ustrezne povezave

Preberite poročilo, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/reo/2015/eur/eng/erei1115.htm>
 Svetovni gospodarski izgledi, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2015/02/>
 Svetovno vprašanje migracij, <http://blog-imfdirect.imf.org/2015/11/11/migration-a-global-issue-in-need-of-a-global-solution/>
 Regionalni urad MDS za države CEE, <http://www.imf.org/external/region/bal/rr/>